

**NICOLAE SICHIGEA
DOREL BERCEANU**

**LAURA VASILESCU
NICOLETA FLOREA**

GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI

**NICOLAE SICHIGEA
DOREL BERCEANU**

**LAURA VASILESCU
NICOLETA FLOREA**

GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2015**

Referenți științifici:

Prof. univ.dr. HORIA CRISTEA

Universitatea de Vest din Timișoara

Prof.univ.dr. MARCEL DRĂCEA

Universitatea din Craiova

Copyright © 2015 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Gestiunea financiară a firmei / Nicolae Sichigea, Dorel Berceanu, Laura

Vasilescu, Nicoleta Florea. - Craiova : Universitaria, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-14-0943-3

I. Sichigea, Nicolae

II. Berceanu, Dorel

III. Vasilescu, Laura

IV. Florea, Nicoleta

658.15:061.5

CUVÂNT ÎNAINTE

Evoluția activităților economice, în condiții tot mai restrictive (criza economică și financiară, inflație, dezechilibre ecologice determinate de poluarea și utilizarea irațională a elementelor naturii), pune cu acuitate problema eficienței acestora prin suportarea, deci, și a unor costuri suplimentare, exterioare activității propriu - zise. Totodată, realizările științifice și tehnologice, multiplicarea posibilităților de atragere a resurselor financiare în circuitul firmei, deschiderea spre cooperare și schimburi internaționale, creează oportunitatea adoptării unor decizii manageriale, care să fructifice cât mai bine aceste realități. Întrucât activitatea practică presupune decizie și acțiune, factorului financiar al acesteia îi revine rolul hotărâtor în asigurarea dezideratelor de creștere și eficiență. Dar, eficiența globală a activității implică însumarea eficienței fiecărei activități specifice, desfășurate în cadrul acelor entități organizatorice cu caracter tehnico-productiv, economic și social, denumite generic firme, și, ca atare, imputarea rezultatelor se contabilizează în sarcina funcției financiare a firmelor.

Studiul comportamentului financiar al firmelor reprezintă, alături de studiul mecanismelor pieței de capital, obiectul finanțelor moderne. Finanțele firmelor s-au individualizat ca știință de dată mai recentă, dar, evoluția și complexitatea mediului firmelor și a mediului în care își desfășoară activitatea acestea, determină o succesiune rapidă a conceptelor, metodelor, principiilor și modelelor de optimizare cu care operează. Fixarea strategiilor de dezvoltare și financiare ale firmei trebuie să fie urmată de decizii de concretizare a acestora pe termen mai scurt, respectiv de politici coerente în planul cercetării, producției, comercializării, resurselor umane și pe plan financiar, respective mecanisme specific planului practicii financiare, respectiv *Gestiunii financiare a firmei*.

Lucrarea de față își propune să prezinte universul fluxurilor financiare ale firmei concretizate în formarea și utilizarea capitalului firmei în scopul maximizării valorii firmei și, implicit, a rezultatelor finale ale acesteia. Prin fixarea unor reguli de bază ale gestiunii financiare, am căutat să prezentăm în structură conținutul, modul de dimensionare financiară și finanțare a activelor imobilizate și activelor circulante. Cum profitul este scopul final al oricărei activități economice, am acordat un spațiu corespunzător în lucrare problematicii rentabilității și profitului, eficiența

fiind criteriul esențial al viabilității firmei.

Profitând de experiențele, deja concretizate, ale unor autori români și valorificând un material bibliografic de înaltă ținută științifică elaborat de autori din țări cu economie de piață dezvoltată, prin adecvarea la realitățile românești, socotim că am izbutit să fundamentăm o lucrare cu utilități multiple, pe plan teoretic și practic.

Prezenta lucrare, realizată după o programă armonizată cu cerințele procesului de la Bologna, se adresează, îndeosebi, studenților economiști pentru pregătirea cărora orice efort din partea autorului nu este niciodată îndeajuns. În egală măsură, ea este utilă cursanților cuprinși în diverse sisteme de perfecționare profesională, specialiștilor din domeniul economic, managerilor de firme și oricărui inițiat în problematica financiară.

Conștienți că nimeni nu are ultimul cuvânt într-un anumit domeniu, ținem să mulțumim cititorilor noștri pentru interesul și răbdarea manifestată în lecturarea cărții, cu promisiunea că rămânem deschiși oricărui sugestii sau propuneri care pot să îmbunătățească o eventuală nouă apariție.

Septembrie, 2015

Autorii

Capitolul 1

GESTIUNEA FINANCIARĂ A FIRMEI: CONȚINUT, FUNCȚII, OBIECTIVE

1.1. Concepții cu privire la noțiunile de finanțe private și gestiune financiară a firmei

Reafirmând caracterul istoric al finanțelor, precizăm că evoluția și diversificarea lor a urmat cursul firesc al dezvoltării societății. Având în vedere scopul constituirii și utilizării fondurilor pentru satisfacerea unor nevoi generale ale societății sau în vederea obținerii și repartizării de profit, finanțele, în general, cuprind două ramuri importante: finanțe publice și finanțe private.

Finanțele publice vizează aspectul mezo și macroeconomic, sunt asociate cu statul, unitățile sale administrativ-teritoriale, alte instituții de drept public și cuprind relațiile economice bănești apărute în procesul repartizării PIB (produsului intern brut) prin care se formează și se utilizează resursele acestor entități în vederea satisfacerii unor nevoi colective: acțiuni social-culturale (învățământ, sănătate, artă, cultură, sport), apărarea ordinii în statul de drept; apărarea națională; investiții economice în ramuri de interes prioritar pentru securitate și populație.

Finanțele private vizează aspectul microeconomic și sunt asociate cu firmele economice, băncile comerciale, societățile de asigurări și alte forme juridice de drept comercial și cuprind relațiile economice bănești prin care se constituie și se utilizează capitalurile acestora în scopul creșterii valorii lor, obținerii și repartizării de profit. Conținutul finanțelor private este analizat pe trei planuri:

- ◆ practică financiară;
- ◆ politică financiară;
- ◆ teorie financiară.

Deși aspectele de practică și politică financiară datează de la apariție și au urmat cursul devenirii firmei moderne, teoria financiară are o statutare relativ mai apropiată în timp, fapt ce a condus la catalogarea finanțelor private ca **finanțe moderne**.

În literatura de specialitate finanțele private sunt întâlnite sub diverse titluri: "Finanțe", "Gestiunea financiară a firmelor", "Finanțele firmei",

"Finanțe de piață", "Teorie financiară", "Funcția financiară", "Politica financiară a firmei", "Analiză și diagnostic financiar", "Politica și strategia financiară a firmei", "Decizii financiare pe termen lung", "Decizii financiare pe termen scurt", "Finanțe pe termen lung" etc., fiecare titulatură acoperind mai mult sau mai puțin cam același domeniu.

În vocabularul anglo-saxon, o singură expresie "Finanțe" desemnează în același timp fenomenele financiare și doctrinele sau teoriile ce explică fenomenele financiare din firmă. Totuși, conținutul acestei expresii prezintă două nuanțări: în sens larg și în sens restrâns.

În sens larg, finanțele sunt definite ca alocări optimale de resurse financiare limitate unor utilizări multiple, atât în societăți comerciale cât și necomerciale, respectiv în entități având ca scop realizarea de profit sau numai gestionarea de resurse pentru satisfacerea unor servicii generale. Această accepțiune privilegiază componenta **decizie** în sensul selectării dintre nevoi, respectiv utilizări multiple, pe acelea care să asigure obiectivul strategic al firmelor, respectiv consolidarea piețelor și creșterea valorii firmelor. Atingerea obiectivului e condiționată de **optimizarea** acestei alocări. Deși, nu rezultă în mod explicit, această concepție își propune să aibă în vedere **riscul**, ca o componentă a rentabilității așteptate, întrucât alocarea resurselor urmărește realizarea unor fluxuri viitoare cu grad probabil de realizare.

În sens restrâns, finanțele urmăresc alocarea optimă de resurse financiare proceselor de producție de bunuri și servicii economice în vederea maximizării întoarcerii de bani din vânzarea lor pe piață. Ca atare, sub acest aspect, sunt surprinse numai finanțele societăților comerciale, fiind înnobilate cu denumirea de "Finanțele firmelor". Ca și în cazul accepțiunii în sens larg, în accepțiunea în sens restrâns finanțele firmelor pun accentul pe noțiunile de **decizie** și **risc**. Astfel, conținutul lor are în vedere, în primul rând, sfera deciziilor pe termen lung: decizia de investiții și cea de finanțare. Ambele vizează strategia firmei: decizia de finanțare prin selectarea surselor antrenează un anumit cost pentru firmă și un anumit gen de risc (financiar, de faliment); decizia de investiții determină profilul și mărimea firmei. Aceasta determină mărimea veniturilor viitoare și riscul de exploatare al firmei. În interdependență cu aceste decizii majore, în firmă este adoptată decizia de dividend cu rol deosebit în imaginea și valoarea de piață a firmei, pe de o parte, și constituirea surselor de autofinanțare, pe de altă parte.

În al doilea rând, domeniul finanțelor cuprinde sfera gestiunii financiare pe termen scurt, referitoare la ciclul operațiunilor de exploatare, dimensionând prin acestea nevoia de fond de rulment și prin comparație cu fondul de rulment, respectiv excedentul capitalurilor permanente față de

investiția în active imobilizate, echilibrul financiar al firmei. Corelat cu acestea, este inclusă și gestiunea trezoreriei și gestiunea riscurilor de curs de schimb și de dobândă.

Urmare a avântului luat de dezvoltarea piețelor financiare ca și de operabilitatea pe acestea a unor instrumente complexe menite să asigure investitorul contra riscurilor financiare, între finanțele firmei și finanțele de piață s-a creat o strânsă legătură, o parte din tehnicile, instrumentele financiare proprii pieței financiare făcând obiectul de studiu și al finanțelor firmei. Este vorba de tehnica de arbitraj proprie pieței, care s-a folosit pentru prima dată de economiștii americani Modigliani și Miller în explicarea structurii financiare a firmei, de mecanismul opțiunilor, contractelor la termen sau tehnicii swap ce fac și obiectul teoriei financiare a firmei.

Cum deciziile financiare sunt aplicate prin operațiuni corespunzătoare într-un cadru organizat, ele dau naștere la multitudinea de fluxuri monetar-financiare care formează, în fapt, conținutul "finanțelor firmei".

"**Finanțele firmei**" pot fi definite, deci, ca "ramură a științei economice care studiază ansamblul relațiilor economice bănești prin care se constituie și se utilizează capitalul firmei în vederea obținerii și repartizării rezultatului final, respectiv profitului firmei."¹

Surprinderea conținutului finanțelor firmei se realizează prin prisma teoriei financiare și cel al practicii și politicii financiare a firmei.

Sub aspectul teoriei financiare, știința finanțelor firmei are ca scop emiterea principiilor și legilor care determină și guvernează fenomenul financiar la nivel de firmă. Prin studierea practicii financiare și interpretarea politicilor financiare aplicate, știința financiară a elaborat modele și tehnici noi menite să asigure îndeplinirea obiectivului de bază al funcției financiare care a cunoscut și el modalități diferite de exprimare: maximizarea profitului și, apoi, maximizarea valorii firmei.

Sub aspectul practicii și politicii financiare, finanțele firmei privilegiază aspectul gestiunii financiare a firmei.

Din conținutul și definiția finanțelor firmei se desprind și **funcțiile acestora**, și anume:

- *funcția de repartiție* - se manifestă cu ocazia formării capitalului și a fondurilor proprii ale firmei, în primul rând, și în al doilea rând, cu ocazia

¹Oprîtescu, M., Sichigea, N., Drăcea, M., Gestiunea financiară a întreprinderii, Editura Dova, Craiova, 1996, pag.13

stabilirii participării firmei la constituirea fondurilor comunității locale sau a bugetului central.

Prin intermediul acestei funcții se realizează repartitia unor acumulări anterioare în procesul formării capitalului firmei sau se realizează repartizarea rezultatelor firmei, pentru autofinanțare (formarea fondului surselor proprii de finanțare, fondul de participare a salariaților la profit, de finanțare a unor activități sociale, etc.) sau pentru formarea fondurilor bugetare (locale și central);

- *funcția de control* - se manifestă în procesul utilizării capitalului și stabilirii obligațiilor bugetare. Prin intermediul funcției de control se urmărește eficiența formării capitalului sub raportul costului finanțării, precum și eficiența cheltuirii capitalului, cu încadrarea în prevederile bugetului de venituri și cheltuieli și asigurarea integrității patrimoniului. Controlul se exercită sub toate formele sale, preventiv, concomitent și ulterior pentru a se preîntâmpina cheltuielile neeconomice sau nelegale sau pentru a se recupera de la cei vinovați de gestiune necorespunzătoare, daunele aduse firmei.

Văzând conținutul și funcțiile finanțelor firmei, pentru stabilirea locului funcției financiare a firmei este necesară precizarea **obiectivelor** acesteia.

Numeroasele fluxuri și relații care caracterizează firma modernă au determinat abordarea sistemică a acesteia, fiind considerată ca sistem economico-social ce corespunde mai multor subsisteme: de producție, cercetare - dezvoltare, comercial, financiar, al resurselor umane.

Privite ca subsisteme, funcțiile firmei și relațiile dintre ele reprezintă module de susținere a structurii organizatorice și de armonizare a tuturor activităților pentru realizarea obiectivului acesteia. Având în vedere multiplele responsabilități pe care le presupune funcționarea firmei în economia de piață, în condițiile unei autonomii depline, are loc o diversificare și îmbogățire a conținutului funcțiilor, precum și o mai bună individualizare a acestora.

Urmărind evoluția logică a activităților dintr-o firmă, se poate aprecia că aceasta îndeplinește **cinci funcții de bază**, care reprezintă tot atâtea sectoare de management în cadrul managementului acesteia, astfel:

◇ **funcția de cercetare - dezvoltare** vizează înnoirea tehnologică și a gamei de produse și servicii. Evoluția progresului tehnic a determinat, la firmele mari cu obiect de activitate produse și servicii complexe, individualizarea în cadrul acestei funcții a celeia de mentenanță, care urmărește menținerea în stare optimă de funcționare a echipamentelor tot mai complexe cu care sunt dotate firmele. De asemenea, trecerea societății